

Índex de continguts

Pròleg	15
Presentació.....	19
Sigles i acrònims.....	21

A. ELEMENTS CONCEPTUALS I CONTEXTUALS DELS SERVEIS SOCIALS

1. Naturalesa dels serveis socials.....	29
<i>Carme Fernández Ges</i>	
1.1 Concepte de serveis socials.....	29
1.1.1 Definició	29
1.1.2 Elements diferenciadors amb termes afins	31
1.2 Els serveis socials en sentit ampli o serveis de benestar social	32
1.2.1 Característiques	32
1.2.2 Continguts bàsics dels sectors de benestar	34
1.3 Abast i límits dels serveis socials.....	41
1.3.1 Components dels serveis socials.....	41
1.3.2 Delimitacions i problemes associats a la seva concepció.....	43
1.4 L'actuació professional en els serveis socials	44
1.4.1 Contribució i complementarietat dels professionals.....	44
2. De les necessitats socials a les formes de resposta	47
<i>Carme Fernández Ges</i>	
2.1 Concepte de necessitat social.....	47
2.1.1 Termes afins	48
2.2 Necessitats i problemes socials.....	48
2.2.1 Tipologies de necessitats	49
2.2.2 Problemes socials i demandes ciutadanes	55
2.3 Vies d'atenció de les necessitats socials	56
2.3.1 La iniciativa pública	57
2.3.2 La iniciativa mercantil.....	58
2.3.3 La iniciativa social.....	59
2.3.4 Relacions entre els sectors proveïdors de respostes	61
2.4 Justícia social, drets i responsabilitats	62
2.4.1 Abast de la responsabilitat pública	62

3. L'Estat del Benestar. Present i reptes de futur	65
<i>Jordi Sabater Garcia</i>	
3.1 Naturalesa i objectius de l'Estat del Benestar	65
3.2 Orígens i models	67
3.3 Reestructuració dels Estats del Benestar	74
3.4 Un nou Estat del Benestar per a una nova societat	80
4. Els serveis socials i les polítiques socials de la Unió Europea	83
<i>Cristina Rimbau i Andreu</i>	
4.1 L'esquema competencial de la Unió Europea en política social i en serveis socials.....	85
4.2 Els serveis socials en la Unió Europea. Concepte, modernització, qualitat i treball social.....	87
4.2.1 El concepte en la perspectiva de la Comunitat Europea.....	87
4.2.2 Modernització i qualitat dels serveis socials	89
4.2.3 El treball social i la cohesió social.....	92
4.3 Les polítiques socials europees. Principals fites en l'objectiu de la convergència social	92
4.3.1 Les principals fites de la política social de la Unió Europea	94
4.3.2 Els fons europeus i les iniciatives comunitàries	99
4.4 Els models d'atenció social i els serveis socials	101
4.4.1 Del model residencial al model d'atenció en la comunitat.....	104

B. HISTÒRIA DELS SERVEIS SOCIALS A ESPANYA I CATALUNYA

5. Sorgiment dels serveis socials a l'Estat espanyol	111
<i>Antoni Vilà Mancebo</i>	
5.1 La pobresa i la caritat medieval	111
5.2 Els canvis a partir del Renaixement.....	113
5.3 Les lleis de beneficència	115
5.4 Les respostes a la qüestió social	117
5.5 La Constitució de 1931	117
5.6 La dictadura franquista	118
5.6.1 Principals realitzacions.....	118
5.7 Els serveis socials a la Transició i a la Constitució Espanyola.....	122
6. Sorgiment i evolució dels serveis socials a Catalunya	125
<i>Xavier Pelegrí Viaña i Antoni Vilà Mancebo</i>	
6.1 Antecedents	125
6.1.1 La Mancomunitat de Catalunya.....	125
6.1.2 L'Estatut d'Autonomia de 1932.....	126
6.1.3 Situació durant la dictadura	128

6.2 La Transició i el naixement dels serveis socials actuals	129
6.2.1 L'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979.....	130
6.3 Principals fites de l'evolució dels serveis socials en l'àmbit autonòmic.....	131
6.3.1 Les transferències dels serveis socials i assistencials a Catalunya	131
6.3.2 L'etapa constitutiva (1980-1988).....	132
6.3.3 L'etapa revisionista (1988-1999).....	134
6.3.4 L'etapa pont (1999-2003)	136
6.3.5 L'etapa de la renovació (2003-2010).....	138
6.4 Els serveis socials en l'administració local catalana	139
6.4.1 La Llei de bases de règim local i les lleis d'ordenació territorial.....	139
6.4.2 Evolució i organització municipal a Catalunya	141
6.4.3 Evolució i organització dels consells comarcals a Catalunya	143
6.4.4 Evolució i organització de les diputacions a Catalunya	144

C. ELS SERVEIS SOCIALS A L'ESTAT DE LES AUTONOMIES

7. Els serveis socials a l'Estat	149
<i>Manuel Aguilar Hendrickson</i>	
7.1 L'arquitectura de la protecció social	149
7.1.1 Sectors	150
7.1.2 Accés.....	151
7.1.3 Sectors i nivells a Espanya	152
7.1.4 La posició dels serveis socials	153
7.2 L'organització territorial de les polítiques socials a Espanya	155
7.2.1 El federalisme vergonyant	155
7.2.2 Els nivells politicoadministratius.....	157
7.2.3 De qui són les competències en polítiques socials?	158
7.3 L'acció de l'Administració central.....	159
7.3.1 Regulació	159
7.3.2 Acció concertada.....	160
7.3.3 Serveis de responsabilitat central	160
8. Els serveis socials a les comunitats autònomes	163
<i>Antoni Vilà Mancebo</i>	
8.1 El model autonòmic de serveis socials	163
8.2 Els serveis socials autonòmics actuals.....	166
8.3 Els serveis socials als estatuts d'autonomia reformats	167
8.4 L'impacte de la LAPAD en els serveis socials autonòmics	170
8.5 La segona generació de lleis de serveis socials autonòmiques	171
8.6 Consideracions finals	177

9. El marc actual dels serveis socials a Catalunya	181
<i>Antoni Vilà Mancebo i Xavier Pelegrí Viaña</i>	
9.1 Marc legal	181
9.1.1 Els serveis socials a l'Estatut d'Autonomia de 2006.....	183
9.2 L'impacte de la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència en els serveis socials catalans.....	184
9.3 La Llei de serveis socials de 2007	185
9.4 Altres normes catalanes i estatals que incideixen en els serveis socials.....	187
9.5 Els serveis socials en l'administració local catalana	192

D. EL SISTEMA CATALÀ DE SERVEIS SOCIALS

10. Drets i deures dels serveis socials en el Sistema Català de Serveis Socials (SCSS)	197
<i>Magda Purroy i Montull</i>	
10.1 El dret als serveis socials a Catalunya i els drets de les persones que accedeixen als serveis socials	198
10.1.1 Del dret genèric als drets subjectius i de concurrència.....	198
10.1.2 Garantia dels drets en l'actual Sistema Català de Serveis Socials.....	201
10.1.3. El dret d'accés als serveis socials: dret subjectiu i universal	202
10.1.4 Dret a la informació: garantia d'accés al sistema; universalitat en relació amb visibilitat.....	204
10.1.5 Dret a accedir a la documentació administrativa: característiques i límits	206
10.1.6 Dret a la intimitat de les persones i la confidencialitat de les actuacions dels serveis socials en relació amb l'ètica del sistema	206
10.1.7 Dret a la qualitat dels serveis socials	207
10.1.8 Drets específics: protecció dels drets dels infants i els adolescents, i drets dels usuaris dels serveis residencials i diürns	208
10.2 Deures de les persones que accedeixen als serveis socials	209
10.3 Drets i deures dels professionals de serveis socials	210
10.4 Desenvolupament normatiu dels drets i els deures	211
11. Organització dels serveis socials a Catalunya	215
<i>Xavier Pelegrí Viaña</i>	
11.1 Consideracions generals i conceptes bàsics	215
11.1.1 Principis rectors del Sistema Públic de Serveis Socials	217
11.1.2 Titulars del dret d'accés	219

11.1.3	Situacions de necessitat d'atenció.....	220
11.2	Estructura funcional, competencial i territorial.....	221
11.2.1	Estructura funcional del sistema públic.....	221
11.2.2	La Cartera de Serveis Socials.....	223
11.2.3	El règim competencial de les administracions públiques.....	226
11.2.4	Organització territorial.....	227
11.3	Col·laboració interadministrativa i participació social.....	228
11.3.1	La coordinació administrativa.....	228
11.3.2	La participació cívica en els serveis socials.....	230
11.4	La iniciativa privada en els serveis socials.....	231
11.5	Formació, recerca i qualitat dels serveis.....	234
11.5.1	La qualitat.....	235
12.	La planificació dels serveis socials.....	237
	<i>Josep Maria Torralba Roselló</i>	
12.1	La planificació dels serveis socials segons la Llei 12/2007, de Serveis Socials.....	237
12.2	El diagnòstic en el procés de planificació i el mapa de serveis socials.....	239
12.3	El Pla Estratègic de Serveis Socials a Catalunya 2010-2013.....	242
12.4	El Pla de Qualitat dels Serveis Socials a Catalunya 2010-2013.....	247
12.5	El desenvolupament de la planificació estratègica.....	252
13.	Ordenació i gestió dels serveis socials.....	257
	<i>Marino Villa Rubio</i>	
13.1	L'administració pública i els serveis socials.....	257
13.1.1	Les administracions públiques en l'ordenació dels serveis socials.....	257
13.1.2	La responsabilitat pública: potestats i funcions públiques.....	262
13.1.3	La llibertat d'actuació de la iniciativa privada.....	264
13.2	Prestació i gestió de serveis públics.....	265
13.3	L'acció pública de foment de la iniciativa social.....	268
13.4	El control i la garantia de drets.....	269
13.4.1	Autorització i registre.....	269
13.4.2	Inspecció.....	270
13.4.3	Règim sancionador i disciplinari.....	271
13.5	Recursos humans: el factor professional en els serveis socials.....	272
13.5.1	Els professionals com a agents de les prestacions tècniques.....	272
13.5.2	Regulació dels professionals en la cartera de serveis.....	273
13.5.3	Estatus legal del personal.....	274
13.5.4	El professional de referència.....	275
13.6	El sistema d'informació social.....	276

14. Els serveis socials i el seu finançament	279
<i>Mercè Costa Cuberta</i>	
14.1 Les fonts de finançament dels serveis socials de responsabilitat pública.....	279
14.2 Mecanismes de finançament de la provisió privada de serveis socials.....	282
14.3 Aportació dels usuaris al finançament dels serveis socials universals: de la gratuïtat al copagament	283
14.4 Sistema de finançament de les competències autonòmiques en serveis socials.....	284
14.5 Finançament a nivell local dels serveis socials.....	285
14.6 Serveis socials a càrrec de l'Estat: la garantia de finançament de l'atenció a la dependència.....	287
14.7 La Seguretat Social: serveis socials propis i a càrrec de l'Estat. El mutualisme administratiu	288
14.8 Els serveis socials al pressupost: estructura d'ingressos i de despeses.....	289
15. Les prestacions econòmiques de l'àmbit dels serveis socials	295
<i>Mercè Costa Cuberta i Xavier Pelegrí Viaña</i>	
15.1 La situació de necessitat i la seva valoració	296
15.2 L'Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya (IRSC).....	296
15.3 El concepte de prestacions econòmiques encomanades als serveis socials.....	297
15.4 Les prestacions de dret subjectiu de la Llei de prestacions socials de caràcter econòmic	298
15.5 La Renda Mínima d'Inserció (RMI) i ajuts complementaris.....	301
15.6 Les prestacions econòmiques universals de dret subjectiu derivades de la Llei de suport a les famílies	302
15.7 Les prestacions de dret de concurrència	303
15.8 Les prestacions d'urgència social	306
15.9 Les prestacions de l'Estat gestionades per la Generalitat	307
15.9.1 Les prestacions de l'administració de l'Estat	307
15.9.2 Les prestacions de la Seguretat Social.....	310
15.10 Altres prestacions.....	312
E. ÀMBITS O SECTORS DELS SERVEIS SOCIALS	
16. Els serveis socials bàsics	319
<i>María Virginia Matulič Domandzič i Núria Fustier García</i>	
16.1 Serveis socials bàsics: definició, característiques i funcions	320
16.2 L'impacte de les noves legislacions sectorials en els serveis socials bàsics.....	324

16.3 La planificació i la qualitat.....	326
16.4 L'organització dels serveis socials bàsics i el treball interdisciplinari	328
16.5 Les prestacions dels serveis socials bàsics	331
16.6 La participació	336
17. Infància, adolescència i joventut: atenció, protecció i participació.....	339
<i>Josep Maria Torralba Roselló</i>	
17.1 Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	340
17.2 El Sistema de Protecció a la Infància i l'Adolescència (SPIA)	343
17.2.1 El procediment ordinari per a la protecció d'infants i adolescents.....	344
17.2.2 El procediment d'intervenció urgent per a la protecció d'infants i adolescents	344
17.3 Les mesures d'atenció social i educativa i de protecció envers els infants i adolescents en situació de risc o desemparament	346
17.4 L'adopció nacional i internacional.....	351
17.5 Les polítiques familiars i les mesures de conciliació de la vida laboral i familiar	352
17.6 Les polítiques de suport als joves a Catalunya	353
18. Les persones grans: atenció i protecció.....	357
<i>Mercè Tabueña Lafarga</i>	
18.1 La vellesa: una etapa més del cicle vital. Envel·liment actiu	357
18.2 Mites i estereotips sobre el procés d'envellir. Edatisme i les persones grans	359
18.3 Drets i deures de les persones grans. Principis de les Nacions Unides	360
18.4 L'atenció a les persones grans: serveis, prestacions i programes	361
18.4.1 Els serveis socials bàsics	362
18.4.2 Serveis socials especialitzats per a persones grans.....	363
18.4.3 Programes i projectes per a persones grans	366
18.4.4 Prestacions econòmiques per a persones grans	368
18.5 Els maltractaments a les persones grans: formes, àmbits i indicadors.....	369
18.6 La comunicació per part dels professionals vers les diverses situacions de maltractaments a les persones grans	372

19. L'atenció a les persones amb discapacitat	375
<i>Ramona Torrens Bonet</i>	
19.1 Conceptes i tipologies de la discapacitat	375
19.1.1 Els models explicatius de la discapacitat.....	375
19.1.2 Dimensions i tipologies de la discapacitat.....	377
19.2 Marc normatiu.....	379
19.3 El model assistencial: tipologia i modalitats de serveis d'atenció a les persones amb discapacitat	381
19.3.1 La discapacitat: situació amb necessitat d'atenció especial	381
19.3.2 Tipologia i modalitats de serveis d'atenció a les persones amb discapacitat	383
19.4 La participació de la societat civil. El tercer sector	391
 20. L'atenció a les persones amb dependència	 395
<i>Mercè Costa Cuberta i Xavier Pelegrí Viaña</i>	
20.1 Conceptes bàsics	395
20.2 El Sistema per a l'Autonomia i l'Atenció a la Dependència (SAAD) i el Consell Territorial del SAAD.....	396
20.3 Contingut de la Llei de dependència.....	397
20.4 Catàleg de serveis i prestacions econòmiques	401
20.5 Participació de les administracions públiques i finançament.....	405
20.6 Aplicació a Catalunya	406
 21. Les famílies: atenció, protecció i suport	 411
<i>Rosa Bonet Llunas</i>	
21.1 La família d'avui en transformació.....	411
21.2 L'estructura familiar, un element clau per a la identitat.....	413
21.2.1 El procés de desenvolupament i d'adaptació familiar en les diferents etapes del cicle vital.....	413
21.2.2 El context familiar	414
21.3 Situacions familiars específiques susceptibles de serveis socials	415
21.3.1 Famílies multiproblemàtiques i multiassistides.....	415
21.3.2 Famílies monoparentals	416
21.3.3 Reconstitució familiar, famílies acoblades	416
21.3.4 Família i migració.....	417
21.3.5 Violència intrafamiliar	418
21.3.6 Infància en risc i família	418
21.3.7 Família i salut mental	419
21.4 Marc legislatiu sobre la família	419
21.5 Atenció a les famílies: prestacions i serveis.....	421
21.6 'Empowerment' i competències de la família en la intervenció professional.....	424

22. Dona: realitat, serveis i programes	427
<i>Cristina Garcia-Moreno</i>	
22.1 Dona com a recurs social. Nous papers davant la família i la societat	427
22.2 Feminització de la pobresa. Dones soles amb càrregues familiars.....	429
22.3 Serveis, programes i prestacions generals d'atenció a la dona	431
22.3.1 Serveis d'informació i atenció a la dona	432
22.3.2 Programes i projectes d'entitats i ens locals.....	432
22.3.3 Ajuts i subvencions en l'àmbit de la dona	434
22.4 Serveis específics d'atenció a la dona.....	434
22.4.1 Dones en situació de violència de gènere	434
22.5 Elements que emmarquen aquest àmbit.....	438
23. Les persones en situació de pobresa i d'exclusió social	441
<i>María Virginia Matulič Domandžič i Jordi Caïs Fontanella</i>	
23.1 Conceptualització de la pobresa i l'exclusió social	441
23.1.1 Els àmbits i factors d'exclusió social	443
23.2 Persones en situació de vulnerabilitat i exclusió social	445
23.3 Situacions de pobresa extrema i marginació social	446
23.3.1 Les persones sense sostre	447
23.4 Polítiques d'inclusió social: programes, serveis i prestacions econòmiques	450
23.4.1 Programes	451
23.4.2 Serveis	452
23.4.3 Prestacions econòmiques.....	453
23.5 La renda bàsica de ciutadania	457
24. Les persones migrants: atenció i suport	459
<i>Cristina Garcia-Moreno</i>	
24.1 El fenomen migratori	459
24.2 Legislació estatal i autonòmica: incidència en l'actuació dels serveis socials.....	461
24.2.1 Legislació espanyola.....	462
24.2.2 Legislació a Catalunya.....	463
24.3 Reptes de l'atenció a la immigració des dels serveis socials.....	464
24.3.1 Serveis socials i situació administrativa	465
24.3.2 Línies d'actuació davant la diversitat	466
24.4 Serveis generals, programes i prestacions	467
24.4.1 Serveis d'informació i orientació	467
24.4.2 Programa Integral d'Acollida	468
24.4.3 Informes d'arrelament social	469
24.4.4 Programes formatius i d'adaptació curricular	469
24.4.5 Programes de suport i inserció laboral	470

24.4.6 Menors Estrangers Indocumentats no Acompanyats (MENA)	470
24.4.7 Subvencions a entitats i ens locals en matèria d'immigració	471
24.4.8 Programa de Retorn	472
24.5 Acords i plans que emmarquen el fenomen migratori a Catalunya	472
24.5.1 Pacte Nacional per a la Immigració	472
24.5.2 Pla de Ciutadania i Immigració 2009-2012	473
25. Les persones drogo dependents	475
<i>Marta Emma Escudero Torras</i>	
25.1 Conceptes bàsics	475
25.2 Síntesi de l'evolució i hàbits de consum actuals	477
25.3 Normatives reguladores	479
25.3.1 L'Administració central	479
25.3.2 L'Administració autonòmica	480
25.4 Organització de la xarxa assistencial en drogo dependències	483
25.4.1 Serveis Socials Bàsics (SSB)	484
25.4.2 Serveis socials especialitzats per a drogo dependents	485
25.4.3 Serveis de salut	487
25.4.4 Coordinació entre els agents implicats	489